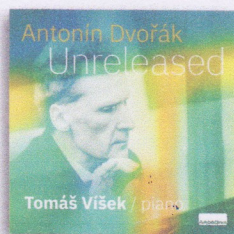

vedlejší hlasům. Při poslechu velmi intenzivně vnímáme, že Lisiecki ví o každém tónu a že si je vědom toho, že každý tón má svůj význam. Mnohdy se pak zdá, že klavírista – Chopinova nokturna spíše „vypráví“: jako by v nich hledal skryté příběhy (a to někdy až nečekaně dramatické). Nemalý podíl na „vyprávěcím“ vyznění mají Lisieckého rubata. Jsou hojná a velká, nežádka značně neortodoxní, ale vždycky naprosto přesvědčivá (i když na některá jsem si, příznávám, musel nějakou chvíli zvykat). S rubaty souvisí také pianistova obdivuhodná práce s časem. Lisiecki nikde nespěchá, všude nachází dost prostoru, aby se on i posluchač mohli nadechnout a v klidu prožít všechno to krásné, co právě doznělo (v tomto vnímání času hrají svou roli také tempa, která jsou občas pomalejší, než jsme zvyklí slyšet). Jedná se o mimořádně působivou nahrávku a jsem přesvědčený, že Jan Lisiecki svými nokturny uspokojí i ty nejnáročnější chopinovské fajnšmekry.

VĚROSLAV NĚMEC

TOMÁŠ VÍŠEK

Antonín Dvořák Unreleased

Tomáš Víšek / klavír.
Text: A, Č. Nahráno: 20.-22., 25. 1. a 23. 4. 2021, Konzervatoř Jana Deyla, Praha. Vydáno: 2021/9.
TT: 57:06. 1 CD Arco Diva UP 0240-2131

Existují nahrávací projekty, které zrají jako víno. Příkladem budiž recenzované album klavíristy **Tomáše Víška**. Již v roce 2005 vydal v hudebním vydavatelství Rosa Classic album nazvané *Antonín Dvořák pro (mladé) klavíristy*. Kromě výběru z Dvořákových klavírních sbírek a cyklů *Silhouettes*, *Poetické nálady a Valčíky* přinášelo i několik skladatelových drobných kompozic (*Otázka*, *Humoreska Fis dur*, *Dvě perličky*, *Dvě klavírní skladby*), často rekonstruovaných a dokončených Tomášem Víškem, a mimoto zaznamenaných ve světové premiéře (*Polka Pomněnka*, *Polka E-dur*). Víškovo album tehdy vzniklo jako echo Dvořákova jubilejního roku 2004, kdy si světová kulturní veřejnost připomínala 100. výročí autorova úmrtí. V dalším Dvořákově jubilejním roce 2021 se Tomáš Víšek k tomuto konceptu vrátil a tentokrát ve vydavatelství Arco Diva zveřejnil album s názvem *Antonín Dvořák neuskutečněný (Antonín Dvořák Unreleased)*. Stejně jako starší album z roku 2005 obsahuje i nové CD několik skladeb, které Tomáše Víšek rekonstruoval, případně dokončil. Často stačilo jen několik taktů a na světě byla „nová“ Dvořákova kompozice. Nutno podotknout, že všechna díla zaznamenaná již v roce 2005 jsou na recenzovaném snímku z roku 2021 zpřístupněna v nových studiových nahrávkách (*Legenda Es dur*, *Presto e-moll*, *Téma pro Oskara Nedbala*, *Presto Es dur*). Víškovo album ovšem rozhodně není jen pouhým „remakem“ staršího CD z roku 2005. Ve světové premiéře totiž zahrnuje několik kompozic, které dosud diskofilové a Dvořákoví příznivci neměli možnost na zvukových nosičích

slyšet. Předně je to klavírní verze Dvořákova návrhu nové americké hymny, jak ji realizoval Jarmil Burghauser na základě III. věty Dvořákova amerického *Smyčcového kvintetu Es dur* op. 97 (1892). V Burghauserově tematickém katalogu Dvořákových děl dosud dřímala i příležitostná *Vysocká polka* (1902), půvabné příležitostné dílko, kterým Dvořák složil hold lidovým muzikantům z Vysoké u Příbrami. Jakoby rámovala skladatelovo celoživotní dílo s mnoha tanečními skladbami a jejich adaptacemi. Patří k nim jak Dvořákovy juvenilie *Polka Pomněnka*, *Pauperia-Mazur* a *polka Per pedes* z padesátých let 19. století, tak mnohem známější *Polka B dur* z roku 1880 (nebo již 1861/1862?), dobře známá z orchestrální verze. Naopak dosud zcela neznámý byl současně komponovaný *Galop E dur*, který dosud nevyšel v nahrávce ani ve verzi s orchestrem. Víškovo album zahrnuje i řadu skic a Dvořákem vědomě nevydaných kompozic, jako jsou *Silhouette* č. VII *Fis dur* ze stejnojmenného cyklu, skica k původní verzi *Humoresky* op. 101/7, *Dithyramb* z roku 1894 nebo *Ecossaisen* B 406 (1880). Z tohoto výčtu by se mohlo zdát, že diskofilové a Dvořákoví fanoušci dosud o mnoho nepřicházeli, když Víškovo druhé dvořákovské album přináší hlavně skici, rekonstrukce a skladatelem nedokončená nebo odložená díla. Víškovo album ovšem obsahuje dvě naprosté novinky, kterými jsou dvě klavírní směsi (pot-pour-ri) ze dvou oper jednoho názvu – *Král a uhlíř*. Dokud nebyla na festivalu Dvořákova Praha provedena první a stále nevydaná (!) verze této opery (2019), jen dvořákovští badatelé tušili,

že byla sice skladatelem samotným zamítnuta ve prospěch II. verze, její tematický materiál ovšem ožil v mladších operách *Vanda* a *Šelma sedlák*. Teď už to budou vědět i posluchači Víškova alba. Přibližně šestiminutová směs je totiž nahlédnutím do Dvořákovy operní juvenilie (1873), nad níž zlomil taktovku Smetana i Dvořák. Tomáš Víšek nahrál i potpourri z mladší verze téže opery (1875), které obsahuje ty nejchytlavější melodie z *Krále a uhlíře*. Víšek je hraje ideálně – kdo si je poslechne, chce slyšet celou operu. Na rozdíl od Lisztových operních adaptací jsou Dvořákovy potpourri prostým sledem melodií, které dřímou v operních archívech a jen výjimečně se vracejí na operní jeviště. Ve Víškově objektivně přímočarém podání ožívají právě tím způsobem, jímž se měla podle Dvořákova přání dostávat do hudbymilovných domácností jeho současníků. Víškovo album sice hýří světovými a obnovenými premiérami, ale neměli bychom zapomenout, že v podstatě současně nahrál studiově polku *Per pedes* i Ivo Kahánek v rámci svého letos vydaného projektu Dvořákova „souborného“ klavírního díla pro Supraphon (SU 4299-2). V případě *Mazurky IV D dur* B 111 (1880) vydavatelům uniklo, že ji již před desetiletími zaznamenal Rudolf Firkušný (Vox Box 1969), první z generace velkých dvořákovských klavírních interpretů 20. století. K Firkušného, Kvapilovu, Veselkovu či nově Kahánkovu jménu je rozhodně třeba připsat i jméno Víškovo. Svým albem dokázal, že ve Dvořákově kompozičním odkazu jsou stále celé segmenty, které posluchači dosud neznali. Snad to nezakřiknu, ale třeba se blíží čas, kdy se dočkáme několikadílného alba se

soubornou nahrávkou skladatelova písňového díla. A na svůj objev čekají Dvořákovy symfonie, předehry a symfonické básně v autorské či autorizované verzi pro čtyřruční klavír. K dokonalosti chybí tomuto CD snad jen použití Dvořákovy vídeňského klavíru značky Bösendorfer, jehož zvonivý tón známe ze starších kresek Radoslava Kvapila (Alto 1998) nebo Vojtěcha Spurného (Alexandra Berti 2003, Supraphon 2017).

MARTIN JEMELKA

ALBAN BERG

Houslový koncert Na paměť anděla, Sedm raných písní, Tři kusy pro orchestr op. 6

Gil Shaham / housle, Susanna Phillips / soprán, San Francisco Symphony, Michael Tilson Thomas / dirigent. Text: A. Nahráno: 21.-23. 1. 2015 (op. 6), 22.-25. 3. 2018 (Houslový koncert), 23.-25. 11. 2018 (Sedm raných písní) San Francisco War Memorial and Performing Arts Center, San Francisco. Vydáno: 2021/2. TT: 67.09. SACD SFS Media 0080

V roce 2014 zveřejnil letos padesátiletý americký houslista **Gil Shaham** ve vlastní produkci na svém autorském labelu Canary Classics dvoudiskové album s pěticí houslových koncertů zkomponovaných ve třicátých

letech 20. století. Houslové koncerty Barberův, Brittenův, Hartmannův či Stravinského doplnil také patrně nejznámější a nejživotnější z nich, totiž *Houslový koncert Na paměť anděla* Albana Berga (1935). Uplynulo více než desetiletí od vzniku staršího snímku z roku 2010 a na světě je Shahamova již druhá nahrávka legendárního Bergova koncertu, v níž Státní orchestr Drážďany s Davidem Robertsonem vystřídal neméně slavný severoamerický **Orchestr San Francisco s Michaelem Tilsonem Thomase**m. Nominálně je recenzovaný disk atraktivní novinkou s věhlasnými umělci, které známe rovněž v našich končinách, ať již z jejich hostování na koncertních podiích Pražského jara, nebo pro jejich náklonnost k Dvořákově (Shaham) či Mahlerovi (Tilson Thomas). Velkou předností recenzovaného snímku je věrohodně realistický vícekanálový zvuk hudebního nosiče SACD. S kvalitní zvukovou aparaturou čekají váš sluch učiněně lukulské hody. I po opakovaném poslechu recenzovaného disku ovšem zanechají pachutí nenaplněných očekávání. A také hlad či žízeň po konkurenčních nahrávkách, které by plně uspokojily diskofilovy náročné představy, chutě a požadavky v repertoáru, jemuž se mainstream rozhodně vyhýbá. Nejvíce pozornosti je na albu oprávněně upřeno k Shahamově kreaci v Bergově houslovém koncertu, která se ovšem již v první větě vyznačuje značnou laxností ve vedení orchestru a absencí vlastního interpretačního názoru v sólovém partu. Deziluze z chybějící komunikace mezi dirigentem (orchestrem) a sólistou se jistojistě dostaví nejspíše s nástupem chorálu v závěru druhé věty dvoudílného

koncertu. Tam, kde pozorný posluchač otevřen a dojat zahlédne nekonečno, předkládají pánové Shaham a Tilson Thomas jen notový záznam. Při prvním poslechu jsem toto rozčarování připisoval vlastní posluchačské nesoustředěnosti. Ovšem ani opakovaný poslech nahrávky mně nezabavil přesvědčení, že pánové tomuto Bergovu dílu buď zatím nedorostli, nebo mu nevěnovali dostatečnou pozornost. Přesvědčte se sami a srovnajte Shahamovu kreaci se starší nahrávkou Christiana Ferrase či Anne-Sophie Mutter nebo pro mě nedostižným snímek Isabelle Faust s Claudiem Abbadem. Interpretačně na povrchu ulpívá i druhá kompozice hodinového alba, *Sedm raných písní* v podání sopranistky **Susanne Phillips**. Na rozdíl od mnoha svých krajanek (Jessie Norman) má velmi dobrou německou deklamaci, ale písně interpretuje jednotvárně bez adekvátního výrazového rozdílu a očekávané psychologizace. Čest alba a zúčastněných umělců tak překvapivě zachraňují až *Tři orchestrální kusy* op. 6, v nichž posluchač konečně ocení zvukové kvality jednoho z nej přednějších amerických a světových orchestrů. Teprve tato kreace prezentuje Tilsona Thomase jako zvukově opulentního konkurenta Karajanova a analytického oponenta Boulezova. Není všechno zlato, co se třpytí, praví jedno české přísloví. A technicistně perfektní Shaham si k padesátinám zasloužil reprezentativnější snímek bez tolika otazníků.

MARTIN JEMELKA

BOHUSLAV MARTINŮ

Rytiny, Paraboly, Overture

Předehra.H 345 (1953), Fresky Pierra della Francesca H 352 (1955), Skála – symfonické preludium pro velký orchestr H 363 (1957), Paraboly H 367 (1957), Rytiny H 369 (1958) Symfonický orchestr Českého rozhlasu, Tomáš Netopil Nahráno: Studio 1 Český rozhlas, 11.-12. 1., 30. 4.-2. 5. 2021 Vydáno: 2021/9 Text: A, N, F, Č TT: 72:34 1 CD Supraphon SU 4295-2

V roce 1990 vydalo tehdy ještě státní hudební vydavatelství Supraphon ani ne hodinové CD se čtyřmi kompozicemi Bohuslava Martinů v podání České filharmonie a Jiřího Bělohávkou. Album s Martinů *Rytinami, Parabolami, Overturou* a Rapso-dií patří k nejhranějším v mé sbírce (10 4140-2031). Ačkoliv v mezidobí vzniklo několik spíše ojedinelých zahraničních nahrávek uvedených kompozic, čekal jsem až do roku 2021, než bylo s dvougeneračním odstupem opět vydáno dramaturgicky obdobné CD. Tentokrát jsou jeho aktéry dirigent **Tomáš Netopil** a členové **Symfonického orchestru Českého rozhlasu**. K *Overtuře* (1953), *Parabolám* (1957) a *Rytinám* (1958) připojili *Fresky Pierra della Francesca* (1955) a *Skálu* (1957). Zrodilo se tak ojedinelé, charakterově neobvykle sevržené album se skladatelovými